

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 18/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. V. M., P., zastúpeného advokátkou JUDr. S. B., T., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em/1/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. V. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. novembra 2012 doručená sťažnosť Mgr. V. M., P. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em/1/2012.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že 17. apríla 2012 podal sťažovateľ okresnému súdu návrh na nariadenie súdneho výkonu rozhodnutia o styku otca (sťažovateľa) s maloletým dieťaťom, a to právoplatného a vykonateľného uznesenia okresného súdu č. k. 5 P/360/2011-20 z 10. januára 2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 CoP/15/2012-147 z 24. februára 2012; vec je vedená pod sp. zn. 7 Em/1/2012. Okresný súd uznesením zo 14. septembra 2012 návrh sťažovateľa zamietol, pretože sťažovateľ nepreukázal, že matka maloletého nerešpektuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu, pričom poukázal na prebiehajúce znalecké dokazovanie v konaní vedenom týmto súdom pod sp. zn. 5 P/240/2011. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 4. októbra 2012. V rovnaký deň bola okresnému súdu doručená aj sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em/1/2012 podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Okresný súd následne zaslal odvolanie sťažovateľa na vyjadrenie matke maloletého dieťaťa a kolíznemu opatrovníkovi.

Sťažovateľ považuje za nepripustné, aby relatívne jednoduché konanie, ktoré predstavuje štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, trvalo takmer sedem mesiacov, pričom v súčasnej dobe vôbec nie je zrejmé, kedy bude právoplatné skončené. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že okresný súd v napadnutom konaní riadne nekoná a spôsobuje zbytočné prietahy, čím porušuje princípy právneho štátu. Sťažovateľ sa dlhodobo nachádza v stave právnej neistoty spôsobujúcej nedobrovoľné odlúčenie od vlastného dieťaťa, čo ťaživo vplýva na jeho psychiku a zdravotný stav. Bez efektívneho, rýchleho a zákonného výkonu rozhodnutia sa sťažovateľ nemôže domôcť reálneho uplatnenia svojich práv, o ktorých ochranu sa snažil práve prostredníctvom súdu. Neúmerným predlžovaním samotného výkonu rozhodnutia sa vytráca zmysel ochrany práv, ktoré sťažovateľovi, ale aj jeho maloletému dieťaťu poskytuje právny poriadok Slovenskej

republiky. Okresný súd v tomto konaní od počiatku postupuje veľmi neefektívne a zdĺhavo, jeho úkony sú len formálne, a nie také, ktoré by mohli viesť k rýchlejšiemu prerokovaniu veci.

Podľa názoru sťažovateľa v konaní o výkon rozhodnutia sa neskúma vecná správnosť titulu výkonu rozhodnutia. Okresný súd nesprávne zameral svoju pozornosť na preskúmanie vecnej správnosti titulu výkonu rozhodnutia, hoci na to nebol oprávnený. Rozhodnutie okresného súdu zo 14. septembra 2012 považuje sťažovateľ za riadne neodôvodnené a arbitrárne a je toho názoru, že okresný súd porušil jeho právo na spravodlivý proces.

Sťažovateľ v petite sťažnosti žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em/1/2012 porušil jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov a zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 353,50 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em/1/2012

Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu... K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie týchto práv označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označených práv

zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o ich porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07).

Ako vyplýva z I. časti odôvodnenia tohto rozhodnutia, ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (6. novembra 2012) okresný súd uznesením sp. zn. 7 Em/1/2012 zo 14. septembra 2012 návrh sťažovateľa zamietol. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 4. októbra 2012, a v rovnaký deň bola okresnému súdu doručená aj sťažnosť sťažovateľa na priet'ahy v predmetnom konaní. Dňa 7. novembra 2012 okresný súd zaslal vec odvolaciemu súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa.

Ústavný súd dospel k záveru, že v čase podania tejto sťažnosti okresný súd už nebol oprávnený vo veci konať, nemohol ovplyvniť priebeh konania na krajskom súde, a teda ani porušiť označené práva sťažovateľa, pretože rozhodnutím o návrhu sťažovateľa a jeho doručením účastníkom konania vykonal všetky zákonom predpokladané úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Ďalšie úkony okresného súdu smerovali k predloženiu veci odvolaciemu súdu. Z uvedených dôvodov bolo treba danú vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako takú, v ktorej ústavná úloha okresného súdu pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa skončila pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, a preto bola sťažnosť v tejto časti odmietnutá podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnená (podobne napr. III. ÚS 248/08, III. ÚS 317/2010, III. ÚS 447/2010, III. ÚS 217/2011).

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Em/1/2012

Spôsobenie zbytočných prietáhov v konaní súdom môže založiť porušenie základného práva účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy, ale neznamená spravidla odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 80/01). K porušeniu tohto základného práva zbytočnými prietahmi v súdnom konaní by však mohlo dôjsť v prípade, ak by postup všeobecného súdu v takomto konaní v dôsledku zbytočných prietáhov viedol v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha (III. ÚS 49/04).

O taký prípad však v preskúmvanej veci nejde, preto ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd pripomína, že princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Ústavný súd teda nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného súdu zo 14. septembra 2012, ktoré sťažovateľ považuje za riadne neodôvodnené a arbitrárne a porušujúce jeho právo na spravodlivý proces, pretože vysporiadať sa s odvolacími námietkami sťažovateľa, resp. s prípadnými vadami prvostupňového konania, bude úlohou odvolacieho súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2013